

gespot en geantwoord zou hebben: dat de zaak beklonken en er niets meer aan te veranderen was; dat het daarop tot hooge woorden tusschen beiden zou zijn gekomen, en de openlijke vijandschap losgebarsten. De brief van Margaretha wederlegt dit verhaal ten volle. Nadat Granvelle van den Prins vernomen had, wat hij wenschte te weten, werd er achterraad bij de Landvoogdes belegd. Andermaal werd Granvelle tot den Prins afgevaardigd; hij hield zich, alsof hij slechts ter loops over den brief des Konings van zijne meesteres een woord had vernomen, en hij den regten inhoud niet kende. Wij vinden er niets berispelijks in, dat de eerste Staatsdienaar aan de Landvoogdes het initiatief overliet, om in de zaak te beslissen; slechts moet men die handelwijze niet om hare openhartigheid verheffen, en al de schuld van bedriegelijkheid op den Prins werpen. Zijdelings maakte Granvelle den Prins opmerkzaam op de redenen, waarom de Landvoogdes misschien moeilijk tot een besluit in de zaak zou te brengen zijn, verlangde nog nadere ophelderingen, hoorde den Prins uit omtrent den voet, waarop hij met zijn' broeder Lodewijk en zijne zuster, de Gravinne van den Berg, stond, en besliste niets.

Toen was het oogenblik daar, dat de Landvoogdes hem zelve voor zich riep. Granvelle en Viglius bekleedden hare zijde. Hoe buitensporiger men 's Prinsen hoogmoed schat, des te kwetsender moet men voor zijn gevoel een tooneel achten, zoo als ons de Landvoogdes van de zitting ophangt. Meenden de Grooten des Lands, dat het huwen hun vrijstond, en dat hier de Koning zelfs niets te bevelen of te verbieden had, dubbel onvoegzaam moest het hun voorkomen, ook in deze aangelegenheden de bemoeijingen van dienzelfden achterraad aan te treffen, dien zij in Staats- en Landsaangelegenheid noode konden verdragen. Ware Willem, wat hij niet was, ligt verlegen of weekhartig geweest, wij zouden deernis met hem hebben, om den toon, waarop hij door de Landvoogdes, ten overstaan van Hare Wijsheden, Viglius en Granvelle, in het verhoor genomen werd. Slechts eene reden kon dien toon regtvaardigen: welgemeende vriendschap. Maar deze mogt geene buitensporige eischen doen: zoo als de afzwering was, die Willems bruid van haar vaderlijk geloof nog vóór het huwelijk zou te doen hebben. Aan wien der Edelen toch, was ooit zulk eene voorwaarde gesteld, zelfs dan, wanneer zij zich echtgenooten gekozen hadden van meer dan verdachte gevoelens in het Godsdienstige? Slechts ingeval men den Prins van Oranje had willen helpen uit een strik, waarin hij zich zijns ondanks bekneld gevoelde, ware de voorslag te pas gekomen, als een onfeilbaar middel, om de geknoopte banden te verscheuren. Voorts: van welgemeende vriendschap ware openhartigheid een hoofdkenmerk geweest. Ondersteld voor een oogenblik, dat Willem, die zich later beroemde alles te weten, wat in het kabinet van Madrid besproken of geschreven werd, ook toen reeds die wetenschap bezat, wat moest hij er